

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Dolenjci! čas za trte škropiti se je približal.

Ne moremo si kaj, da bi dolenjske vinogradnike še enkrat na škropljenje trt ne opozorili. Čas za prvo škropljenje bode tikoma pred cvetenjem trt, torej ali tikoma pred binkoštnimi prazniki ali pa tikoma po praznikih.

Kako danaj se tekočina za škropljenje napravlja, povedali smo že v 2. šte. letošnjih „Dol. Novic“. Torej vzemite to številko Novic še enkrat v roke in preberite poduk. Ker je pa marsikdo tisto številko že zgubil ali vsaj založil, poduk tukaj še ponovimo.

V 30 litrih vode raztopi 3 kilograme modre galice v jedni posodi. V drugi posodi razpusti pa v 70 litrih vode 7—8 kilogramov ugašenega apna. Obedve tekočini zmešaj skupaj in Millardetova tekočina je gotova.

Poglavitna stvar je, da imaš v vinogradih dovolj vode. Za oral vinograda treba je do treh hektolitrov za jedenkratno škropljenje. Ker se mora

pa vsaj dvakrat škropiti, potrebuje se je toraj za oral 6 hektolitrov. Kedor nima toraj blizo vinograda kakega studenca ali potoka, ali komur je jako odročno in težavno v vinograd iz planjave vodo dovažati, misli naj vže zdaj na to, da napravi za časa okoli zidanice strešne žlebove, po katerih se mu bode na spomlad snežnica in deževnica v podstavljene posode nabirala. Apno ima gotovo vsak gospodar.

Ako je vreme oblačno, škropi se lahko celi dan od ranega jutra do poznega večera. Ob lepem jasnem vremenu škropi se od 4. ali 5. do 9. k večem 10. zjutraj, popoldan pa od 3. ali 4. pa do noči. Ob času najhujšega solnčnega pripeka trte škropiti ni dobro. Tikoma pred dežjem, ali tikoma po dežju pa se vé da tudi ne.

Kmetiška podružnica Novomeška dobila je od c. kr. kmetiške družbe v Ljubljani 6 izvrstnih Samasovih škropilnic v dar. Te škropilnice imajo proti plačilu 3 gld. za celi čas škropljenja na posodi: Gospod kanonik Frank v Ždeni vasi jedno.

„ Jož. Košak v Dolenjem Kronovem jedno.

„ Fr. Seidl v Trškigori jedno.

PODLISTEK.

Slovenske posojilnice.

Spisal J. L. v K.
(Konec)

Stanje slovenskih posojilnic.

K najstarejšim slovenskim posojilnicam moramo sicer prištevati „Obrtnijsko društvo v Ljubljani“, dasiravno prvotno morebiti ni bilo osnovano po načelih sedanjih slovenskih posojilnic. A ker mu že veliko let na čelu stoji vrli starosta med domoljubi slovenskimi, g. Horak (češki rojak), lahko si mislimo, da je vodstvo tega društva vodila ista misel, isti nagibi: našim ljudem pomagati v denarnih zadregah. S peresom je Slovence na posojilnice opozoril najprvo krepki naš domoljub, g. dr. Josip Vošnjak, ki je popotovavši po Češkem (menda l. 1868) zapazil v sleherni vasi „založno“, s katero si je ondotno ljudstvo pomagalo v slabih časih. Na te „založne“ je opozoril omenjeni domoljub Slovence po časopisih in z

dobrim sestavkom v „Koledarji družbe sv. Mohora“ (menda leta l. 1872). Istodobno so se že začele posojilnice po Slovenskem snovati; prvi ste se obudili v življenje v Ljutomeru in pri sv. Jakobu v Rožni dolini. V prvem kraju deluje že veliko let posestnik načelnik okrajnega zastopa in deželni poslanec g. Iv. Kukovec, ki je skrbel, da je ljutomerski okraj vedno zvest ostal slovenskemu narodu in da materijalno ni pešal. Zoper pešanje v denarnem stanju pomogel mu je s slovensko posojilnico. Komaj ste se ti dve posojilnici oživili, že zapazimo snovanje družih, recimo onih v Šoštanju, Mozirji, Metliki, Ormužu. Potlej pa je stvar nekoliko počivala, dokler se ni ustanovila posojilnica v Celji, kateri je stopil na čelo vrli domoljub, deželni in državni poslanec, g. Mihael Vošnjak. On ni samo celjsko posojilnico postavil na trdno podlago, ampak vzpodbujal je tudi, da so se še drugod osnovali ti tako potrebni denarni zavodi. Kedar jih je bilo že kacic 15 ustanovljenih, skrbel je, da so vse posojilnice stopile

Gospod Fr. Kastelic pod Gorjancem jedno.

„ Jan. Galič v Ivanji vasi jedno.

„ Kmetiška šola v Tržkigori jedno.

Vsak teh gospodov smé pod poroštvom, da bode škropilnico na jesen nepokvarjeno kmetiški podružnici vrnil, škropilnice tudi neudom podružnice proti plačilu 50 kr. za dan porabe, izposojati. Torej, kdor škropilnice nima, ker si je ne more kupiti, izposodi si jo lahko pri navêdenih gospodih, oziroma pri kmetijski šoli na Grmu. —c.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V **Ljubljani** je volil narodni mestni zbor podžupanom narodnega trgovca V. Petričiča.

V **Trstu** še ni konec prikazni, katere kažejo, koliko Avstriji neprijazne sodrge je še ondi. Predlanskim so bili namreč v Trstu pred kolo-dvorom postavili spomenik v proslavo 500 letnega združenja tega mesta z Avstrijo. Ta spomenik hočejo Avstriji sovražni ljudje poškodovati; zato ga morajo policaji noč in dan stražiti. Pa vendar doslej vlada podpira v Trstu Italijane — in ne zvestih Slovencev!! Naj vlada v Primorji Slovanom prijaznejše lice in več podpore nakloni, pa se bode kmalu vse na bolje obrnilo.

Na **Koroškem** so se začeli prosti slovenski kmetje svoje narodnosti zavedati; sami vodijo novo osnovane posojilnice, podružnice sv. Cirila in Metoda, vtikajo se kaj možato v nemškutarske šolske zadeve, berejo zelo marljivo izvrstni „Mir“, „Koroške Bukvice“ itd.

V **Celji** bode o Binkoštih zborovala zveza slovenskih učiteljskih društev. Želeti

bi bilo pač, naj bi se gg. učitelji postavili povsod pri tacih zborih strogo na katoliško-narodna tla — ne pa škilili v liberalni tabor, kakor se kaže vsaj deloma tu in tam. Gospodje učitelji, samo Kristus je bil pravi pedagog?

Štajersko „**slovensko društvo**“ zboruje na raznih krajih, kjer se posvetuje o prihodnjih volitvah v deželni zbor. Dva obilno obiskovana shoda je bil sklical — v Globokem in Podsredi — tudi vrli slovenski poslanec brežkega okraja, g. cesarski svètnik Jerman v Rajhenburgu.

Državni zbor, čegar vrli predsednik, stari Smolka, je vsled težavnega posla in starosti zbolel, dokončal je ravno kar posvetovanje o proračunu. Vlado so pri tem zvesto podpirali Slovani in nemški konservativci; razne nemške stranke so bile pa le v tem edine, da so vladi in Slovanom nasprotovale in poudarjale, da vlada v drugih deželah ne smé uvesti take sprave, kakoršno pripravlja na Češkem, kjer se bode po Binkoštih sešel deželni zbor, da se posvetuje kako bi se izpeljala po postavni poti ta napeljana nemško-češka sprava. — V državnem zboru so se slovenski poslanci vrlo potegovali za pravice slovenskega naroda. Govorili so gg. dr. Gregorec, Šuklje, Ferjančič, Klun. Gospod Šuklje se je med drugim posebno potegoval za koroške Slovence, g. Ferjančič kazal v Trst, kako vlada podpira Italijane, ki škilijo na Laško, zatira pa zveste Slovence; g. Klun je govoril zlasti tudi za versko šolo.

V juniju se bodo sešle **delegacije**, ki se posvetujejo, kakor je znano o skupnih zadevah obeh naših državnih polovic, zlasti o vojaštvu in Bosni.

v tesno zvezo, v društvo „zaveza slovenskih posojilnic“. To društvo je zborovalo zdaj v tem, zdaj v drugem kraju, vnemalo za osnovanje novih sester in potegovalo se za pravice že obstoječih zavodov.

„Zveza slovenskih posojilnic“ ustanovila je bila časnik „Zadruga“, ki izhaja že peto leto, začetkoma redno vsak mesec, pozneje, ko je potreba rednega izhajanja prenehala, le bolj poredkoma. Načelnik te zveze je bil in je še g. Mihael Vošnjak, ki je s svojim tajnikom g. M. Veršec em kazal do teh zavodov toliko gorečnosti, da si je po pravici zaslužil častno ime: očeta slovenskih posojilnic“.

Za celjsko posojilnico so se osnovale še: mariborska, žavska, kmetska posojilnica ljubljanske okolice, vrhniška, sevniška, postojinska, ptujška, konjiška itd., tako, da je l. 1889 bilo že 35 posojilnic po Slovenskem, in sicer na Štajerskem 14, kajti razen že imenovanih štajerskih posojilnic imajo jih še ti-le kraji: Makole, Pišce, Sv. Le-

nart in Slatina. Na Kranjskem jih je 11. Razen že omenjenih ima Ljubljana še drugo posojilnico pod imenom „Hranilno in posojilno društvo v Ljubljani“, navadne posojilnice so pa še v Podbrezji na Gorenjskem, v Črnomlju in Krškem; komaj osnovale so se posojilnice v Logatci in Ribnici. (V Mokronogu še ne posluje.)

Na Primorskem ste samo dve zadrugi te vrste: v Kopru in Gorici. V Trstu so domoljubi jo tudi že osnovali, a britka smrt jim je ondi toliko domoljubov v zadnjem času vzela, da se Tržačani še niso mogli povspeti do tega zavoda.

Na Koroškem imajo primerno že dosta posojilnic, kajti razen stare pri sv. Jakobu imajo že tudi posojilnice v Slovenjem Plajbergu (mala še), v Bekštajnu pri Ločah, v Spodnjem Drauburgu in letos so jo še ustanovili v Smihelu pri Pliberku, v Djekšah, Glinjah in celó v Celovcu.

Leta 1887 je bila gledé denarnega prometa najmočnejša mariborska, ki je čez 800 tisoč denarja prijela in izdala. (Leta 1888 jo je pa celj-

Na **Ogerskem** se bodo posvetovali o postavi, ki bode velevala, nedeljo praznovati. Da bi se le po tej postavi potlej tudi ravnalo! Pri nas jo že davno imamo; pa gosposke v nekaterih krajih malo na to gledajo, da bi se nedelja res praznovala!

Kaj je novega po širokem svetu?

Pri nas in po vsej **Evropi** se oglašajo štrajki ali upori delavcev kjer koli jih je mnogo skupaj. Doslej so se dali vendar še precej potolažiti; toda vse se boji, kaj ima še priti, ako se delalcem ne bodo dale več pravice. Krščanske ljubezni manjka pri višjih in nižjih. Prvega majnika se je bilo bati, da bode vse vrelo, pa hvala Bogu, ni bilo sile. Po nekod so res delavci praznovali ter zborovali, kako bi si priborili več prostega časa pa več plačila, pa večinoma le z dovoljenjem gospodarja; le malo jih je bilo, da bi bili delo pustili brez dovoljenja.

Nemški cesar, ki misli po letu obiskati ruskega carja, otvoril je z govorom novi državni zbor, o katerem se ne ve, ali bode vlado podpiral ali ne. Za vojaške potrebe terja tudi nemška vlada večjih svot.

V **Parizu** so imeli volitve v mestni zbor, pri katerih se je pokazalo, da so tako zvani **Bulanžisti** vse zaupanje izgubili.

Ruski car se je zahvalil sv. očetu papežu, ki je imenoval nove škofo za katoliške Poljake v Rusiji.

Na **Laškem** je brezbožni, zoperkrščanski minister Krispi v vedno večej stiski; prijatelji ga zapuščajo. Z neko postavo, ki je bila naperjena zoper pobožne ustanove, je propal. Bog skrbi, da drevesa ne rasejo v nebesa.

ska prekosila; imela je 870,000 prometa.) Ne dosta manj ga je celjska premetala, pa tudi obrtnijsko društvo v Ljubljani, posojilnica metliška, ljubljanske okolice, ptujska in vrhniška so imele veliko dohodkov in stroškov. Vse slovenske posojilnice so pa imele l. 1887 že blizo 6 milijonov denarnega prometa. Tudi l. 1888 *) je bil takov promet. Moč posojilnic se kaže tudi pri številu udov. Več zadružnikov ko šteje, večje zaupanje uživa. Največ udov šteje ptujska posojilnica, ki jih je imela (1887. l.) 1672, celjska 1441, mariborska 1356, moziška 816 udov.

Pri vseh slovenskih posojilnicah so udje vplačali čez 300 tisoč gold. deležev, kar je velikega pomena, kajti ta denar je gotovo dokaz, da imajo posojilnice dobro podlago ter lepo bodočnost.

*) Mislim sem priobčiti še stanje slovenskih posojilnic l. 1889, toda od vseh posojilnic nisem mogel do zdaj še lanskim računom dobiti.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta. — „Bliža se železna cesta“, lahko pojemo; kajti prišli smo zopet precej bliže tistemu času, ko bode po Dolenjskem drdrala in zvijala se železna kača.

Državni zbor je namreč 8. t. m. sprejel od vlade nedavno predloženo postavo, vsled katere bode mogoče to železnico zidati. Vlada obeča dva in pol milijona goldinarjev podpore za našo železnico, ki bode stala deset milijonov goldinarjev. Zdaj so toraj vsi zadovoljni, da se bode dolenjska železnica zidala: Dolenjci, kranjska dežela in vlada z državnim zborom vred. Vlada zahteva, da dajo ljudje še 50 000 gold., kar se bode gotovo lahko dobilo. 550.000 gl. vže imamo. Za drugo se bodo izdale takozvane „prioritetne akcije“, ki bodo baje gotovo dajale po štiri od sto. Te se bodo brez dvoma lahko prodale, ker imajo bogatini denarja — preobilo. Zato smemo po pravici upati, da se kmalu popeljemo po železnici v Ljubljano. Ko je vlada v državnem zboru predložila postavo o dolenjski železnici, razložila je potrebo te proge prav jasno ter jo gg. poslancem priporočila — in sicer ne zastopj. — 8. t. m. je bil predlog enoglasno sprejet. Treba je le še, da ga potrdi gosposka zbornica in presvitli cesar, — pa imamo železnico — vsaj na papirju. Brez dvoma pa je, da jo bomo slišali kmalo tudi drdrati čez dolenjske griče, doline. Veselje radi tega je po Dolenjskem splošno — posebej še v Novem Mestu.

Ko je naznanil telegraf, da je državni zbor sprejel predlog, da se zida „Dolenjska železnica“, je gospod župan dr. Peznik precej sklical mestne odbornike, da jim naznani veselo novico. Z navdušenjem se je sprejela. V dokaz svoje hvaležnosti pa je izvolil mestni zastop po predlogu g. župana, kateremu je posebno še pritrjeval gimnazijski ravnatelj g. Seneković, nekatere onih gospodov, ki so si pridobili posebne zasluge za dolenjsko železnico — za častne meščane. Ti gospodje so: državni poslanec g. profesor Šuklje, državni poslanec g. baron Švegel, in dalje gospoda ministra Tafe in Bekhem (Baquehem). Mesto je podelilo tako imenovanim gospodom največjo čast, katero more sploh dati, a storilo je le svoje dolžnost, ob enem pa želi s tem zagotoviti sebi i Dolenjcem tudi še dalje izdatno pomoč i naklonjenost teh svojih častnih meščanov, ki bodo imeli brez dvoma še dalje poseben vpliv glede naše železnice.

Vsem tem gospodom se je precej izvolitev sporočila telegrafičnim potom. Ravno tako je telegrafično izrekel mestni zastop svojo zahvalo g. deželnemu predsedniku baronu Winklerju ter deželnim in državnim poslancem, kateri so pripomogli, da se oživi naša železnica.

Novomeščani so pa tudi brž zvečer pokazali, da vedó ceniti, kolike pomembe za Dolenjsko zlasti še za Mesto bode železnica. S kapiteljskega griča je donel uže popoldne strel ter daleč okoli naznanjal veselo novico — zvečer pa je bilo naše mestice lepo razsvitljeno — razsvetili so skoraj brez izjeme vsi! — Med tem ko se je napravila lepa bakljada meščanske straže, požarne brambe in drugih društev ter vrla meščanska godba podala mestu in Kandiji nekaj veselih komadov v proslavo radostnega večera.

Še nekaj. Gospod Cimbass, ki je pred par leti umrl kot kapelan v Toplicah, je zapustil tretjino svojega premoženja blizo 4000 gld. za dobre namene na Dolenjskem. Gospodje, ki imajo določiti, kako naj se oberne denar, so sklenili, da naj se pred vsem napravi v Novem Mestu deklinška šola, kojo naj vodijo šolske sestre ali pa kakov drug ženski red. Mestni zastop je pretečeni teden dotično ponudbo z veseljem hvaležno sprejel, ker dobro vé, kako potrebna je ravno za dekleta pri nas večrazredna dobra deklinška šola. Do take (z več razredi) pa nikakor ne pridemo drugače, kakor če pridobimo šolske sestre ali kake druge redovne učiteljice, bi bodo trem razredom, katere imamo doslej privoljene — in več jih nikdar ne bodo dovolili zaradi malega števila deklet — same dodale še nekaj viših razredov. Koliko ubogim očetom bode tako zmanjšana skrb — kako dati podučiti svoje hčerke!

• Dalje se pogaja mestni zastop tudi gledé bolnišnice, ki naj bi se tu zidala, z deželnim odborom. Stednjič je sklenil tudi, da bode skušal pogoditi se, da se napravi drevored ob novej cesti, ki bode vedla od Škaberneta za pokopališčem nad Loko proti Bršlizu. Ker pride tjekaj kolodvor „Dolenjske železnice“ bode nova od vlade lepo po ravnem speljana cesta močno obiskana — torej drevored res ne le v olepšavo, ampak naravnost potreben. Meščani bodo svojemu zastopu za ta sklep gotovo hvaležni, — zlasti ako se posreči prostor za drevored pridobiti z malimi stroški.

Iz temeniške doline. — Bogat mož pride v svoj vinograd, da bi robide rezal po meji, ker je ravno drugi dan mislil imeti delavce, da bi mu vinograd okopavali. Bili so pa zraven tega, v drugem vinogradu delavci, ki so tudi kopali. Prigodi se pa, da ga eden izmed teh delavcev nagovori: „Pa bi vi, oče, rajše to mejo razkopali, da bi ne bilo treba vam robide rezati“. Bogatin mu pa nasprotno odgovori: „Tega pa že ne, dokler bom jaz živ“. Delavec mu reče: „Saj ste že stari, boste kmalu umrli. Oče! pa bi vi meni vinograd zapustili“ — oče namreč nima dedičev. Bogatin pa na to reče: „Ne zapustim ti ga ne, ampak prodam ti ga“. Za koliko ga pa daste?“ praša delavec. „Druzemu ga več cenim, kakor

je vreden, tebi ga pa dam za 10 gld., pa precej plačati!“ „Saj bi ga ne dali, bi se vam preceno zdel“, reče delavec. Bogatin nato: „Ti smeš dati matiko za en groš, če je tvoja, kaj ti kdo more? tako tudi jaz svoj vinograd za 10 gld. le daj sem denar pa je vinograd tvoj“. Zdaj stopi delavec k njemu in mu pravi: „Dajte roko, da vam denar naštejem“ in naštel mu je 10 gld. v pričo sedem prič, — potem si sežeta v roko. Delavec reče: „Bog daj srečo Vam v denarjih, meni pa v vinogradu“, „Bog jo daj“, je odgovor bogatinov, kateri se že kesa, pa prepoznal — vinograd ima ceno nad 300 gld.

Omenim le še, da je s to kupčijo imela uže opraviti c. kr. zatiška gospôska, a obravnava še ni bila končana, ko je bogatin raje zopet kupil vinograd od delavca za 100 gld. ker si je lahko mislil, da ga s pravdo ne bode dobil. Tako večkrat kdo v svojih norčijah zabrede, da v velike stroške pride.

Iz Zgor. Tuhinja. — Kakor se čuje, je baje hripa pojenjala. Povedati mi je, da se je bila tudi v našo osamelo dolino naselila. No, pa Tuhinjci smo čvrsti, — nas taka malenkost ne užene precej v kozji rog. A pred nekaj tedni hotele so se osepnice vgnjezditi. Vendar pa so se potolažile ne da bi bile storile kaj posebno zlo.

Tako Vam torej nimam družega poročati, kakor o našem semnji, katerega smo vprič imeli dné 20. februarja t. l. Dasi se je tu pa tam govorilo, da se semnji v zapuščeni tuhinjski dolini ne bodo dobro obnesli, moram vkljub temu z radostjo potrditi, da nismo pričakovali tako dobrega semnja, kakoršen je bil v resnici.

Kdo mi bode ovrgaval, da ni dober semenj, ako priženó nad 600 glav samo goveje živine? Tudi kupcev je bilo dokaj. Tako, da so bili ne le domačini zadovoljni sè semnjem, ampak tudi tujci. Kedor je imel količkaj lepe vole — prodal jih je brez velike težave. No to smo pa itak vedeli, da če bode li količkaj kupčije za živino, ne bomo ravno preslabo opravili sè semnji; kajti naša živina je priljubljena gospodarjem, kateri dobro vedó, da je trpežna in z srednjo krmo zadovoljna. Tudi druge živine, kakor ovác in prašičev se je nekaj prigralo, a reči moram, da le premalo. No pa temu je krivo le to, da so naši semnji pri občinstvu še premalo znani. Kupčevalcev z blagom, menim kramarje, je prišlo deset. Ti so se pa tako pohvalili sè svojo kupčijo, da je kaj. Ne vem, komu je to pripisovati, ali ugodnemu času, ali ljudstvu, katero se je kar gnetlo okoli njih. Od 9. do 2. ure popoldné imeli so čez glavo opravila. Upajmo pa, da bodo tudi drugi semnji, katere imamo vsako leto od sedaj naprej: 3. aprila, 12. julija in 21. septembra, tako dobro obiskani, kakor je bil prvi, če ne

bolji. Saj kupčija z živino še ni prenehala. Če ste kaj radovedni, Vam bom pa poročal, kako se bode drugi semenj obnesel.*)

Iz Gradca se nam piše s prošnjo, da objavimo: Kdor želi sina dati v poduk umetnostne kovačije, naj piše gospodu Franc Hemsbrucker v Gradcu. On obljubuje pri triletnem poduku izvežbanje in hrano. Ako bi kedo želel tjakaj poslati koga v uk, naj se pismeno posvetuje, ker nam razmere niso znane.

Domače vesti.

(Premembe pri zdravnikih) G. dr. Ag. Sežun iz Črnomlja gré na Štajersko, g. dr. Al. Homan pa iz Trebnjega na Brdo pri Kamniku.

(Prememba pri učiteljstvu.) G. Pavel Šilc (iz Kočevja) pride za učitelja v Višnjo goro.

(Umrta) je 4. t. m. gospa Marija Zorc, soproga tukajšnjega obče znanega trgovca. Pokojna bila je jako priljubljena in radodarna gospa, katero bodo posebno siromaki težko pogrešali. Naj v miru počiva.

(Za Kočevsko sirotišnico) se je nabralo že 25.000 gld. Začela se je bila zidati že l. 1888 in letos se nadaljuje.

(Trtnih škropilnic) je kranjska kmetijska družba poslala sledečim podružnicam na Dolenjsko: 3 v Radeče, 2 v Boštanj, 5 v Mokronog, 5 Trebnje, 3 v Krško, 5 v Kostanjevico, 6 v Novo mesto in 3 v Metliko.

(Izlet v Kostanjevico) priredita „dolenjsko pevsko društvo“ in „Sokol“ binkoštno nedeljo. Pri sv. maši bode pelo „dol. pevsko društvo“, potem se bode ustanovila podružnica sv. Cirila in Metoda“. Popoldne pa obeča biti prijetna zabava mej petjem, godbo in telovadbo.

(G. Jern. Pečnik) iz Krškega je govoril v saboto 3. maja v Ljubljani o svojih starodavnih izkopaninah, kar je učene gospode v Ljubljani zelo zanimalo.

(Osepnice) se širijo v Št. Vidski fari pri Zatičini.

(Vročinska bolezen) se širi v fari Poliški pri Višnji gori.

(Važno je za živinorejce v krški občini.) C. kr. deželna vlada je na prošnjo občine dovolila, da smeta živinske potne liste izdajati občinska svetovalca gg.: Jože Pirc pri sv. Duhu in Ferd. Ženar v Leskovcu.

(Vinska trta) po nekod letos slabo odganja. Ta blaga rastlika je čisto opešala. Kriva je strupena rosa — perenospera — morda tu in tam tudi vinogradniki sami. Znano je, da rast-

lina peša ako zgubi prezgodaj listje — če se to večkrat zgodi — pogine. Sicer pa je pač mnogo ležeče tudi na tem, kako se trti streže. Tako mi je pravil na pr. krški župan in poslanec, g. V. Pfeifer, da so mu veliko bolj obrodili tisti vinogradi, katere je lani s koščeno moko gnojil, nego drugi. Ta gospod je tudi letos za 200 gld. nakupil koščene moke in bode porabil za 80 gld. bakrenega vitrijola. Kdor pač hoče kaj imeti, mora tudi kaj plačati.

(Slovenskim posojilnicam.) Podpisane bi rad sestavil in priobčil pregled o stanju slovenskih posojilnic. V ta namen potrebuje računov teh zavodov o l. 1889. Naši (krški) posojilnici so došli sicer računi že skoro od vsake slovenske posojilnice, samo od sledečih ne: Ormož, Šoštanj, Žavec, Sevnica, Konjice, Sv. Lenart, Obrtnijsko društvo v Ljubljani, Podbrezje, Ribnica, Slovenji Plajberg, Šmihel in Slatina. — Lepo prosim, da bi mi še navedeni p. n. zavodi svoje račune o l. 1889 poslali blagovolili.

V Krškem 8. maja 1890.

Ivan Lapajne.

(Domoljubom v Kostanjevici.) V sedanjih hudih denarnih stiskah iščejo tudi posestniki iz kostanjeviškega okraja posojil pri posojilnici v Krškem. Njihovim prošnjam je pa težko vstreči, ker se ne more načelstvo tukajšnje posojilnice lahko prepričati o visokosti vknjiženih dolgov v kostanjeviških zemljiških knjigah. Od samega prosilca bi se že še terjalo, da prinese dotični izkaz; ali še od dveh porokov isto zahtevati, bilo bi že prevelika naloga in preveč stroškov za stranko. Ta okoliščina in vspešno delovanje našega zavoda ter drugih slovenskih posojilnic in pravila, da posojilnica deluje vspešno le v domačem okraju me je napotilo, da se s temi vrsticami ja no obračam do p. n. domoljubne gospode v Kostanjevici, naj bi ondi osnovali toliko potrebno posojilnico. Prilika za to je zlasti zdaj vgodna, ko ponuja kranjska hranilnica 10.000 gld. brezobrestnega kredita posojilnicam na Kranjskem, katere bi se na novo osnovala. Morebiti bi kazalo, da bi se slavna kmetijska podružnica lotila snovanja posojilnice. Ako bi potrebovala kakošnega razjasnila, kako je zadrugo osnovati in voditi, pripravljen bi bil jaz v Kostanjevici o tem besedo spregovoriti.

V Krškem, dné 10. maja 1890.

Ivan Lapajne,
tajnik posojilnice.

(V Radečah) je bilo 1. maja zborovanje učiteljskega društva iz Krškega, h kateremu je bilo došlo veliko kranjskih, precej štajerskih učiteljev in nekaj odličnih šolskih prijateljev iz Ra-

*) Ta dopis je zaostal po naključji. Sicer pa nam je ljuba vsaka novica. Vredn.

deč. Zbor, kateri je bil od preč. gosp. župnika Zagorjana lepo pozdravljen, je vodil g. predsednik Gabršek. O risanju, zlasti o tem, kako naj se na srednji in višji stopinji ljudskih šol risa brez pik, je govoril prav dobro g. nadzornik Bezljaj. O fiziki v ljudski šoli je razpravljal čvrsto g. dr. Romih, ki je razkazoval lepo zbirko fizikalnih priprav, katere je radeška šola dobila od zanesljive firme dr. Houdek in Hervert v Pragi. G. ravnatelj Lapajne je predlagal, da bi se s pomočjo knjigarja Bamberga ali sl. c. kr. deželnega šolskega sveta izdala zbirka tistih kranjskih šolskih postav, katere niso v zvezku, ki ga je že omenjeni knjigar izdal pred 15 leti. Predlog je bil sprejet v tem smislu, da se izroči odboru, kakor tudi drug predlog, da se odpošlje dobro utemeljena prošnja na visoko ministerstvo, da bi se vpeljal slovenski učni jezik na učiteljskih vsaj za vzgoje — in ukoslovje, ali da bi se pri tem predmetu poleg nemških učnih knjig smeli rabiti še slovenski navodi, ki jih je izdalo „pedagogičsko društvo“ v Krškem. — e.

(Sv. birmo) bodo delili mil. knezo-škof letos v dekanijah: Radovljica, Kranj, Kamnik, Škofja Loka, Ribnica in Kočevje. V zadnjih dveh dekanijah bode: v Ribnici 7. avgusta, v Gotencu 8. avg., v Morovcu 9. avg., v Dolenji vasi 10. avg., pri Sv. Gregorju 11. avg., na Robu 12. avg.

(Ogenj) je vpepelil 1. maja posestniku Mlakarju v Leskovcu hišo, ki je pa bila zavarovana, pa ne tako visoko, kolikor je škoda. Pogorela je tudi hiša Jožetu Vrščaju iz Vel. Trna; škoda je menda blizu 1500 gld., zavarovan je bil pa za 1100 gold. V obeh slučajih se je ogenj baje iz zakurjene peči razširil.

(Mrčes) je letos kaj nadležen. Skoraj v vsakem cvetu jablane, hruške ali češplje je črv. Sadja bode torej letos morebiti zopet malo; imeli ga bodo le tisti sadjarji, ki so drevje snažili. V Krakovskem gozdu pri Kostanjevici žre veliko goenic tudi na hrastovem drevju. Tako nam poroča priprost kmetovalec iz krškega polja.

(Vse pride na dan!) V nekem kraju so dobili moža nad 70 let starega, ki baje uže uzma od svoje mladosti, pa ni bil še nikdar kaznovan. Sedaj so sprevideli, kaj je škodoval svojim sosedom. Mož baje povračuje ter še dodaja denar, češ, da le ne bi prišel pred sodnijo, katere se bolj boji kakor pekla. — Prav ima mož, da vračuje — samo pekla naj se boji še bolj kakor sodnije!

(Službovnik.) Marljivi vojaški pisatelj g. Andrej Komel pl. Sočebčan, major v p. je izdal v drugem natisu „Službovnik za cesarsko in kraljevo vojsko“. Knjižico toplo priporočamo našim fantom-vojakom, kaj prav jim bode prišla. Štane samo 15 kr. ako se naroči.

Razne vesti.

* (Posnemanja vredno!) C. kr. namestništvo v Pragi je v soglasi z deželnim odborom določilo za letos, da se daje nagrada uničevalcem rujavega hrošča in črvov in sicer po 2 kr. od litra. Nagrade imajo plačati občinske blagajnice, katerim polovico deželna blagajna vrne.

* (Koliko je časopisov na svetu.) Kakor ameriške novine javljajo, izhaja na svetu 23.000 časopisov, a več kot polovica od tega števila, namreč 16.319 samo v združenih severnih ameriških državah.

* (Obrazovanost v Evropi.) Oso, ki ne znajo ni čitati ni pisati, je v Rusiji, Rumunski in Srbiji 80%, na Španskem 63%, v Italiji 78%, v Avstriji 39%, na Irskem 21%, na Francoskem in v Belgiji 15%, na Angleškem 13%, na Nizozemskem 10%, na Škotskem 7%, v Švici 2½%, v Švediji, Nemčiji in na Danskem 1%.

* (Požar v norišnici.) Norišnica v Longue Point v Kanadi je 6. t. m. popolnoma pogorela, le golo zidovje še stoji. Veljala je 1 milijon funtov sterlingov (1 funt 10 gld.). Koliko ljudi je ponesrečenih se dosedaj še ne more določiti in se bode težko kedaj določilo, ker so vse knjige pogorele, iz katerih bilo bi mogoče razvideti kaj natančnega. Od 1300 bivalcev jih je okoli 1100 v zavetji, mnogo jih je bežalo v bližnje gojzde. Od ponesrečenih trupla so popolnoma ogljena in jih ni moč razločiti. Poslopje je bilo zidano z opeko in šest nadstropij visoko. Ogenj zanetila je neka blazna ženska v drugem oddelku višjega nadstropja. Plamen je z silovito naglostjo segal po zračnih cevih in bilo je v kratkem času vse poslopje v plamenu. Požarna bramba iz Montreala je storila, kar je bilo mogoče, ali v petih minutah je zmanjkalo vode. Obnašanje blaznih je bilo strašno, nekateri so se skrivali in borili z rešitelji, katere so hoteli iz lestvic pometati; nek gasilec je moral blaznega v ogenj poriniti, da je sebi življenje otel, drugi so zopet smeje v ogenj skakali. Okolu 200 rešenih, na pol nazih in bosih je bežalo v bližnja poslopja ter so tam hoteli zapaliti; drugi so zopet molili in peli. Mej žrtvami so le ženske, možki so vsi rešeni. Mej požarom so hotele tri usmiljene sestre rešiti bolno sestro, pa ogenj je vse štiri pokopal. Mnogo gasilcev je ranjenih.

* (Kitajski list za mladino.) Kakor poroča g. V. Bek v „Napredku“, imajo Kitajci več ilustrovanih listov za mladino. Najznatnejši in najboljši so: „Tscheng Tung-Hva-Pan“ (Mladeničev ilustrovan list); „Hai-Ti-Hva-Pan“ (Otroški il. list) in „Schning-Men-Hva-Pan“ (ilustr. otroški učitelj). Listi izhajajo mesečno enkrat in stanejo 3—5 cents. od številke. Njih vsebina je večjidel verska. V obče so si za ilustrovane kitajske liste stekli zaslug misijonarji v Shangaju, kateri zgornje liste tudi izdajajo. Poleg tega se nahajajo še drugi listi s slabimi ilustracijami, ki pa vedno bolj zginevajo.

* (Boj z volkom.) V Čisti v Dalmaciji pasel je postarani pastir ovce, bleketanje ovca mu je nanzanjalo nevarnost; gré pogledat k čredi, kar vidi velikega volka, kateri se mu zoperstavi, pokrije ga z velikim plaščem in bje s kolom tako dolgo, da ga ubije.

* (Medved v cerkvi.) Blizu Londona zgubil se je iz nekega zverinjaka medved ter prišel te dni v neko cerkev mej službo božjo. Ženske so kričale, otroci jokali in vse je drlo proti vratom. Medved pa,

ki je imel še debelo verigo na vratu, šel je mirno po cerkvi ter sedel na neki stol. Ker je bila ravno pridiga, opominjal je govornik svoje poslušalce, naj se ne boje, a ti ga niso slušali razen nekaterih, ki so pribežali na prižnico. Služba božja bila je seveda takoj končana, a strah minil je še le, ko je lastnik zverinjaka prišel in medveda brez težave odvel.

Smešnica.

(Takih lenuhov pa še ne vem.) Živeli so pred nedavnim časom v mali vasi na K. trije lenuhi v pravem pomenu besede. Druzega niso delali, kakor stegovali so noč in dan svoje lene ude v prav uborni, svislam podobni koči, kjer so stanovali. Sosedje, katerim se je ta lenoba uže studila, sklenejo lenuhe s tem iz bajte pregnati, da jim bodo kočo zažgali. Rečeno storjeno. Ko prvi lenuh zagleda, da koča gori, se skloni malo po konci ter zavpije: „Gori, poždimo!“ Drugi pametno pristavi: „Če je ljudem kaj za nas, nas bodo uže prišli iskat, čemu bi torej sami hodili vun.“ Tretji pa, kateremu je bilo še to govorjenje preveč, se odreže: „Oh, da se vama le ljubi govoriti.“

ZAHVALA.

Za milo sočutje mej boleznijo in ob smrti moje nepozabljive soproge, gospe

Marije Surz,

izrekam vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem za obilo spremstvo in poklonjene krasne vence, preč. duhovščini za dolgo spremstvo in sl. „dol. pevskemu društvu“ za milo nagrobnico najtoplejšo zahvalo.

Novo Mesto, 12. maja 1890.

J. N. Surz,

[107]

trgovec v Novem Mestu.

Nadejaje se, da bo slayna c. kr. dež. vlada prošnjo ugodno rešila, bo prihodnji veliki sejm v Novem mestu prestavljen od 2. junija na

➔ **9. junija.** ➔

Poslano.

Generalni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani opozarja svoje člane, naj ne verujejo lažnjivemu govoričenju tako imenovanih „nadzornikov“ nekaterih zavarovalnic in se ne dajo zapeljati, da bi se zavarovali pri njih ter naznanja, da je danes proti „nadzorniku“ „Avstrijskega Féniksa“ Hugonu Böhmu uložil tožbo zaradi obrekovanja.

Ob jednem prosi vsacega, ki bi slišal, da kdo o banki „Slaviji“ trosi lažnjive vesti ali, da sploh o njej slabo govori, naj bi mu to naznanil. (111)

➔ Šivilja, ➔

katera je v šivanju za ženske obleke dobro izurjena, se takoj sprejme. — Ponudbe se sprejemajo pod naslovom: „U. B. poste restante v Metliki“. [108]

Postranski zaslužek

ki vedno raste in mnogo let trpi, si lahko pridobijo spretni in zanesljivo možje (dosluženi orožniki imajo prednost), ki pridejo z ljudstvom mnogo v dotiko. Ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom: „G. S. 1890, Graz, post rest.“ (112—4)

Potrdilo in zahvala.

Matija Urh iz Gribelj poslal je podpisanemu cerkvenemu predstojništvu 250 gld., katere so darovali delavci v Ameriki iz Podzemeljske, Adlešičke, Viniške, Verh-ovske, Semiške, Suhorske, Žuženberške, Starotrške in Ambruške fare, za nov altar M. B. 7 žalosti v Kloštru na Belokranjskem. Vsem darovateljem prirsčna zahvala, Bog Vam poverni stoterno na duši in na telesu!

Cerkveno predstojništvo podružnice M. B. v Kloštru.

Anton Novak, } ključarja.
Jakob Plut, }

[102]

Jos. Romé,
župnik.

V nedeljo 18. maja popoldne bo

dražba košnje

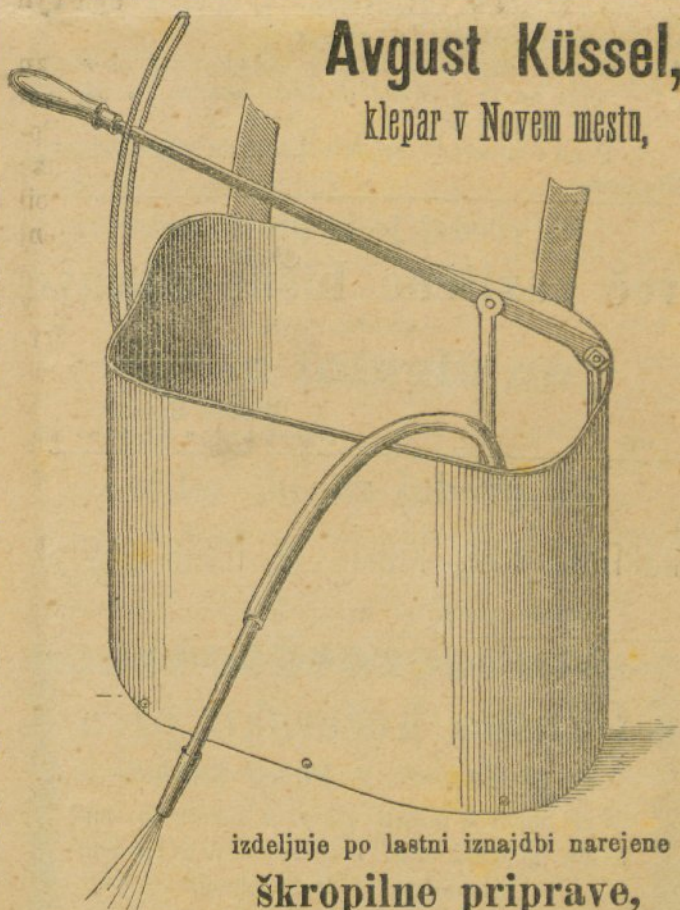
na Volavčah in v torek 20. maja na Strugi.

[109]

Oskrbništvo.

Avgust Küssel,

klepar v Novem mestu,

izdeljuje po lastni iznajdbi narejene

škropilne priprave,

za perenospero po predstoječi obliki, iz kositarja ktero je vodja dež. vinorejske šole na Grmu, g. R. Dolenc za posebno pripravno priporočil. — Cena je 6 gold., po pošti primerno više. [110—4]

Št. 435.

Natečaj.Pri mestni občini **Novo Mesto** je izpraznjeno mesto**občinskega tajnika**

z letno plačo do 500 gold.

Zahteva se primerna kavejja.

Prošnje so uložiti pri mestnem uradu **Novomeškim** do 21. maja 1890.Mestno županstvo **Novomesto**, dne 7. maja 1890.

Županov namestnik:

[103]

Perko.**Enega ali dva učenca,**katera imata veselje mlinarstva se učiti, sprejme takoj **Jakob Pakiž**, posestnik mlina in žage v **Ponikvah** pri **Velikih Laščah**

[87-2]

Dva hlapca,pri konjih vajena sprejme v mesečno službo oskrbništvu graščine **Graben**. Plača 5 gld. Več pové lastnik **Anton Vincenc Smola**.

[94-2]

Mlin na prodaj

s tremi tečaji, z 9 metrov visokim vodopadom, popolnoma nov, prostoren, s trpežno opravo, z žago, katero pa treba popraviti, s travnikom in njivami, eno uro od železniške postaje, po nizkej ceni.

NB. Častiti čitatelji se uljudno prosijo, naj bi blagovolili na ta predmet opozoriti znance, ki bi tak kup nameravali.Pogoji se zvedó pri **Jan. Lenardu, Reichenburg, Štajersko**.

[85-2]

Na prodaj je iz proste roke
več različne hišne oprave
in
en šivalni stroj.

Ursula Bresar.

[106]

v **Novem mestu** v **Bergmanovi hiši**.

Na prodaj zaradi selitve
harmonijum, klavir in male orglje,
vse v dobrem stanu. — Kje pové vredn. „Dol. Nov.“

Okusno kočevsko pivo
iz pivovarne g. **Peter Jakliča**je pri meni v bogati zalogi v sodeih in buteljah po nizki ceni. Priporočam jo gospodom krčmarjem po **Dolenjskem**.

[156-5]

Josip Zorc (Štembur),
v **Kandiji** pri **Novem mestu**.**Toplice pri Novem mestu,**

(30. stopinj R. gorka kopel),

odprle so se 1. maja.

Tu se nahaja poštna in brzovajna postaja. Najbližje železnične postaje so: **Ljubljana, Litija** in **Videm**. Sobe v gradu so po 70, 80 kr. in 1 gold. na dan. Ena kopel v I. bazenu velja 20 kr., v II. bazenu 7 kr. To je gotovo najcenejši kopelni kraj, pa tudi davnej znana najboljša kopel za bolnike. Za mnogoštevilno obiskovanje se priporoča**Kulavic,**

[93-2]

zdravnik in najemnik kopeli.

Proda se hiša z vrtomblizu **Novega mesta**. Cena 1000 gold.
Poizvedbe pri gosp. **Perko**, **Novomesto** št. 93.

Dva „bicikelna“ Safeti, elegantna in najnovejša, z vso pravico, ponuja po 180 gold. **Jos. Paulin** v **Ljubljani**.

[86-2]

Hlapca iščeza oskrbovanje volov in sploh vsacega dela na gruntu, **Matija Kurre** iz **Svibnika** št. 12. pri **Črnomlju**.**Kovačnica**se daje v **Predgradu (Poljanah)** pri podpisaneu posestniku v najem ali pa se vzame izurjen kovač kot delavec. — Oglasila zvolijo naj se nemudoma poslati na **Peter Maierle** posestnik kovačije, mesar in krčmar v **Predgradu** št. 80

[104]

[05]

Prodaja se

hiša št. 25 v Novem mestu,

z vrtom, hlevom, njivami in hosto. In sicer vse skupaj ali pa tudi vsako posebej. — Več pové lastnik sam.

JAKOB MIKOLIČ,vojaški in civilni krojaški mojster, zaloga storjenih oblek v **RUDOLFOVEM**,

[1-7]

se priporoča

vsem tukajšnjim p. n. gg. e. in kr. uradnikom, kakor tudi vsem p. n. gg. e. in kr. uradnikom **dolenjskih mest** in trgov, za izvršilo uniform in sploh v njegovo stroko spadajočih del. Zgoraj podpisani ima vso pravico (Musterzeichnungen) ter je popolnoma zmožen tega dela, ker je bil delj časa svojega vojaškega atanu pri vojaškem krojaškem mojstru g. **Plahoti** na **Dunaji** kot pomagač.

Tudi priporoča si občinu svojo zalogo storjenih oblek ter naznanja, da ima zmiraj raznovrstna suknja ali lepe štofe za obleke na prodaj. Vse k uradniškim uniformam spadajoče stvari, ako jih nima v zalogi, preskrbi takej in natančno.

Naročila se sprejemajo po meri ter natančno po predpisih zgotovljajo. Popravila se najhitreje ter najcenejše izvršujejo in se za izvršno delo garantira.

Plačuje se po dogovoru na obroke.